

ÖNKORMÁNYZAT ÉS KÖZIGAZGATÁS

Megtisztelő számomra, hogy a város jegyzőjeként köszönhetem az Olvasót. Bár közel 30 évet töltöttem el a magyar közigazgatásban felelős vezető köztisztviselőként mégis e tiszttség ad igazi tartalmat választott hivatásomnak. Sorsszerűnek tartom, hogy a közigazgatásnak annyi méltatlan értelmezéssel illetett, nevében is rehabilitált jegyzői megbízatás elnyerésekor még fogadhattam Várpalota előttem volt utolsó vezető jegyzőjének, *Tarnavary Pálnak* a gratulációját. Jelképesnek tartom ezt a kézzorítást, olyannak, amellyel de-facto megteremtettük e tiszttség helybéli folytonosságát.

Köztisztviselői szemléletem is ebből a folytonosságból építkezik és a holtukban is tisztelt elődök tapasztalataiból formálódik modellképem és követelményrendszerem. Eszerint tisztelni és megőrizni szükséges mindazt, amit az előttünk járó nemzedékek a köz jó szempontjából értékékként felhalmoztak, készségeként kell birtokolnunk a szakmai ismereteket, rendelkezni kell olyan szellemi és jellembeli tulajdonságokkal, amelyek a köztisztviselésére érdemesítenek.

De milyenek is voltak ezek a közhivatali nemzedékek *Magyary Zoltán* professzor, a magyar közigazgatás hazai kiválósága 1931-ben az akkori belügyminiszternek írt tanulmányában erről így vélekedett: „Arra a kérdésre, hogy a tisztviselői kérdés gondozása 1867 óta eltelt egész idő távlatából nézve szem előtt tartotta-e mindig, hogy a tisztviselők teljesíthetősége és szaktudása az új idők követelményeivel lépést tart-e fenn, lehetetlen igennel felelni.

Miért ne lenne igaz ez a megállapítás ma is. A távoli és közeli múltba merengő meditációra azonban nem ad lehetőséget a gyorsuló idő. Mint már annyiszor, most is a nagy megrázkódtatások korszakát éljük. A jelen és a jövő nagy kihívásaira azonban csak a ma feltételeivel tudunk válaszolni.”

Egyik ilyen nagy szakmai kihívás maga az önkormányzati közigazgatás. Ismét *Magyary Zoltánnal* szólva;

„Az önkormányzat (autonomia) szó szerint az ellentétét jelenti annak, hogy valakit más kormányoz. Ha tehát egy szervről azt mondjuk, hogy önkormányzati joga van, akkor feltételezzük, hogy ez másként is lehetne, mert van felette egy erősebb hatalom, amely őt kormányozhatná.”

A közigazgatás – ha leveti közhatalmi uniformitását – a céltudatos emberi szükséglet kielégítésének egyik módja, amely az önkormányzati rendszerben nélkülözhetetlen a település életműködésének szervezéséhez. Felfogásunk szerint a közigazgatás a kormányzás és önkormányzás közös eszköze, e kettő dominanciája között egyensúlyozó működés, amely nélkülözhetetlenné teszi az erre kiképzett hivatásos szakemberek alkalmazását. Ennek gyűjtő szervezete a közhivatal, az önkormányzati törvény szerint: polgármesteri hivatal, amely önkormányzati és közigazgatási egyszerre.

Már két év telt el az önkormányzati törvény hatálya lépése óta és egy esztendeje annak, hogy a képviselő-testület kialakította Várpalotán a jelenleg működő szervezeti formát. A kialakítás előtt tehát egy esztendő tapasztalatai álltak rendelkezésre a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásában és az önkormányzati típusú helyi közhatalom gyakorlásában. Ma már általánosan ismert az a megállapítás, hogy az államszervezet kiépítésének folyamatában szükségképpen garanciális jelentősége volt a közigazgatás működésképeségének és stabilitásának. A választott testületek működési mechanizmusát viszonylag jól alkalmazkodó, azonban változatlan közigazgatási szervezet nehezen adta fel önálló jogszemélyiségű centrálisan irányított hatalmát. A szakigazgatási szervezetek csak fokozatosan integrálódtak a polgármesteri hivatal egységes szervezetében. Fennállt annak a veszélye, hogy a hagyományos szervezeti formák fenntartása és a tanácsszervezethez kötődő hivatali struktúra konzerválja a közigazgatás hibás működési folyamatait.

Az önkormányzati testületek működési rendszere alapvetően változtatta meg a hivatal szerepkörét is. A döntések szakmai előkészítése a végrehajtásukért viselt közszolgálati felelősség új helyzetet teremtett a köztisztviselői kar számára is. A képviselő-testület alapvető követelménynek tekintette az önkormányzati típusú helyi közigazgatás körülményei között, hogy a megváltozott új értékrendhez igazodóan az új jogi, politikai, gazdasági és társadalmi helyzetnek megfelelő hivatali szervezet alkuljon ki. E követelmény érvényesítéséhez szükségesnek tartotta, hogy az önkormányzati tevékenységi formákban

- a politikai működést az igazságosság;
- a közszolgáltatások szervezését a célszerűség;
- az önkormányzati vagyon hasznosítását a hasznosság;
- a közhatalmi, hatósági működést a jogszerűség;
- a szervezeti működést a hatékonyság jellemesse és minősítse.

A hivatali szervezet belső tagoltságát ez a követelményrendszer döntően meghatározza.

Megnyugtató volt számunkra, hogy az irányító testület a működéshez elengedhetetlennek tartotta a stabilitást és a köztisztviselői kar egzisztenciális biztonságát.

Erre azért volt szükség, mert az egységes közhivatalon belüli munkamegosztás sokrétű munka összehangolását igényli. Ezért a polgármesteri irányítás és a jegyzői hivatalvezetői szint hatékonysága érdekében olyan középvezetői szint beiktatását rendelte el a képviselő-testület, mint az irodavezetői tisztség. Sokoldalú vizsgálódás eredményeképpen az igazgatásszervezői, a közigazgatási, jogi, műszaki, humán, közgazdasági-pénzügyi szakemberi integráció, valamint a külön funkciójegyzékben foglalt alapfunkciók által igazolt igények szervezése kínált megoldást a belső tagoltsághoz.

Eszerint működik:

- a Polgármesteri Iroda;
- az Önkormányzati Szervezési Iroda;
- a Pénzügyi, Költségvetési és Revizori Iroda;
- a Lakosságszolgálati, Hatósági Iroda;
- a Humán Közszolgálati Iroda;
- a Városgazdálkodási Iroda.

A hivatal, mint sajátos szakmai-emberi közösség, termelője és kárvallottja is egyben a nyomasztó bürokráciának. *Kozma Miklós*, a harmincas évek egyik belügyminisztere tanulságos megjegyzése kísért ma is.

„Egy kiváló amerikai államférfi és jóbarátunk amikor hosszabb időt töltött nálunk azt mondta, hogy a magyar tisztviselő kitűnő, jólnevelt, előzékeny, élvezet vele tárgyalni, de 12 óra alatt csinálja meg azt, amit az ő hazájában 6 óra alatt elvégeznek.”

Vajon mennyire lenne velünk ilyen megértően elnéző ma ez a minősítés? A magyar közigazgatás korpéje egy évszázad óta nem sokat változott. Az elmúlt évtizedek azonban arról tanúskodnak, hogy kritikus helyzetben az igazgatás új erőre kap, oltalmat nyújt az emberi elesettségben és rendelkezésére áll a központi és önkormányzati közhatalmagnak az emberi sorsok jobbra fordításában.

Nehéz napokat élünk át a város lakóival súlyos gondokkal terhelt sorsközösségben. Közreműködésünkkel nagyon sokszor csupán e teher elviseléséhez nyújtunk segítséget. Hiszem és remélem, hogy olyan munkatársaim vannak, akik jószándékú, segítségre, közös munkára, közreműködésre képes és kész tisztviselők.

**ÁLLUNK AZ ÖN RENDELKEZÉSÉRE
KEDVES OLVASÓ!**

Várpalota, 1992. október 2.

Dr. Czeidl István
jegyző

